

ANMÄLDA BROTT

SLUTLIG STATISTIK FÖR ÅR 2008

brå
brottsförebyggande rådet

Anmälda brott, statistik för år 2008

Sammanfattning

- Under år 2008 anmäldes totalt 1 378 000 brott. Det är en ökning med 5 procent (71 600 brott) jämfört med år 2007.
- Antalsmässigt svarade brottskategorierna bedrägeri, skadegörelse, narkotikabrott, butiksstöld/snatteri och ofredande för den *största delen av ökningen* år 2008.
- De brottskategorier som bidrog med den *största minskningen* under år 2008 var bilbrott (stöld ur och från motordrivet fordon och biltillgrepp), fickstöld, inbrott i kontor, cykelstöld och inbrott i källare och på vind.
- De anmälda *bedrägerierna*, inklusive bidragsbrott, fortsatte att öka under år 2008 och då med 39 procent (till cirka 108 000 brott) jämfört med år 2007. Cirka 50 procent av ökningen kan hänföras till datorbedrägerier, bedrägerier med hjälp av Internet och kontokort och drygt 45 procent till bluffakturor och övriga inte specificerade bedrägerier.
- De anmälda *skadegörelsebrotten* ökade med 9 procent under år 2008 jämfört med året innan. Det var främst anmält klotter – i synnerhet mot kollektivtrafik – som ökade. Stockholms län svarade för den största ökningen.
- Anmälda *våldsbrott*, som framför allt består av misshandel, fortsatte att öka under år 2008 (med 4 procent till cirka 108 000 brott). Våldsbrott, hot och ofredanden som riktas mot barn och ungdom ökade särskilt mycket. Exempelvis ökade anmälningar som avser brottskategorierna misshandel mot barn 0–6 år (+23 procent) och våldtäkt mot barn under 15 år (+17 procent) noterbart jämfört med år 2007. Våldtäkterna totalt ökade med 15 procent.
- År 2008 anmäldes 155 bankrån, vilket är mer än en fördubbling jämfört med år 2007, och de anmälda butiksrånen ökade med 27 procent till drygt 1 000 rån. Däremot minskade de anmälda rånen mot privatpersoner med 2 procent.

Inledning

Till grund för statistiken över anmälda brott ligger uppgifter om brott som registrerats hos polis, åklagare och tull¹ under ett kalenderår (se avsnittet *Anmälda brott* under *Statistikens innehåll*).

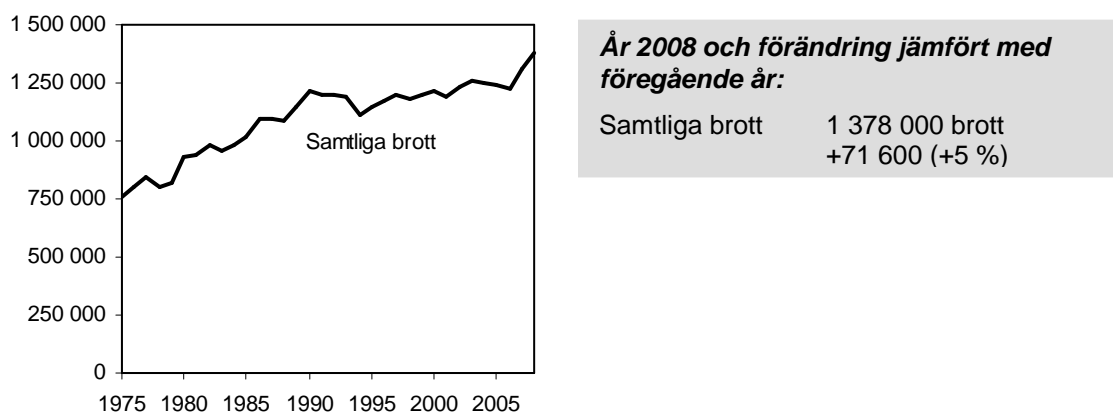
När du tolkar statistiken *tänk på att ...*

- statistiken visar *antal anmälda* brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott. Hur stor andel av de faktiska brotten som anmäls varierar från brottstyp till brottstyp.
- det faktiska antalet brott oftast är högre än det antal brott som redovisas i statistiken. Ett undantag är anmälda fall av dödligt våld, där det faktiska antalet är lägre än vad anmälningsstatistiken visar.
- benägenheten att anmäla brott kan förändras över tid, till exempel på grund av ändrade attityder i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Detta gör det svårare att avgöra om brotten faktiskt ökar eller minskar.
- för vissa brottstyper, såsom narkotikabrott och trafikbrott, beror antalet anmälda brott till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott.

¹ Genom dessa myndigheter rapporteras även brott från Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen och Skatteverket.

Utvecklingen av samtliga anmälda brott

Under år 2008 anmäldes totalt 1 378 000 brott till polis, tull eller åklagare. Det är en ökning med 5 procent jämfört med år 2007 och det högsta antal som registrerats sedan statistiken började föras. År 2007 var motsvarande ökning 7 procent. Utvecklingen av samtliga anmälda brott karaktäriserades under perioden 1990–2006 av upp- och nedgångar kring en stabil nivå. De senaste två årens utveckling avviker från denna beskrivning. Det är dock för tidigt att beteckna detta som att trenden i utvecklingen av antalet anmälda brott vänder uppåt.

Figur 1. Det totala antalet anmälda brott, åren 1975–2008.

Den största delen av ökningen under år 2008 utgörs av ett ökat antal anmälda bedrägerier, skadegörelsebrott, narkotikabrott, butiksstölder/snatterier och ofredanden.

Narkotikabrott, butiksnatterier och brott mot alkohollagen är exempel på brott som påverkas av polisens eller andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Andra exempel på sådana brott är trafikbrott och smuglingsbrott. De ökade också, men i mindre antalsmässig omfattning. Även de anmälda borgenärs- och skattebrotten bidrog till en relativt stor del av den totala ökningen. Denna ökning beror framför allt på att antalet brott under tidigare år har underskattats (se avsnittet Jämförelser över tid under Statistikens innehåll nedan).

Den resterande ökningen av samtliga brott utgörs framför allt av ett ökat antal anmälda våldsbrott² och övriga brott mot person. Våldsbrotten ökade totalt sett med 4 procent jämfört med år 2007. Antalet anmälda våldsbrott samt hot och ofredanden mot barn utgör ungefär en femtedel av samtliga anmälda brott som avser våld, hot och ofredanden. Dessa ökade särskilt mycket år 2008. Misshandel mot barn i åldern 0–6 år ökade med 23 procent under år 2008, medan våldtäkter mot barn under 15 år ökade med 17 procent under samma period. Olaga hot och ofredanden mot barn under 18 år ökade med 13 respektive 23 procent.

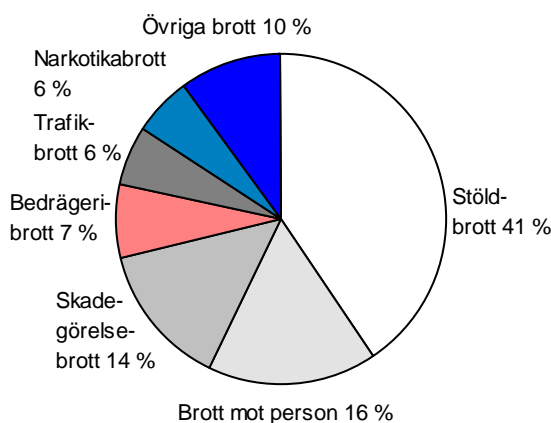
För vissa brottstyper har antalet anmälda brott minskat under år 2008. Det gäller framför allt bilbrott (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon), fickstöld, inbrottsstöld – speciellt inbrott i kontor samt inbrott i källare och på vind – och cykelstöld. Undantag bland inbrottsstölderna är bostadsinbrotten som ökade år 2008.

² Med våldsbrott avses här dödligt våld, försök till mord/dråp, misshandel, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, våldtäkt, rån och våld mot tjänsteman.

Brott som ökat	Förändring		Brott som minskat	Förändring	
	Antal	Procent		Antal	Procent
Bedrägeri- och bidragsbrott	+30 000	+39 %	Bilbrott	-19 300	-15 %
Skadegörelse	+16 000	+ 9 %	Fickstöld	-3 300	- 8 %
Spanings- och kontrollbrott	+16 300	+ 7 %	Cykelstöld	-2 300	- 2 %
Narkotikabrott, trafikbrott, smuggling, butiksstölder och brott mot alkohollagen			Inbrottsstöld i kontor	-1 600	-23 %
Ofredande och olaga hot	+6 200	+ 7 %			
Misshandel	+2 300	+ 3 %			
Bostadsinbrott	+1 240	+ 7 %			

Struktur

Under år 2008 utgjorde stöldbrotten 41 procent av samtliga anmälda brott. Den senaste tioårsperioden utmärks av att stöldbrottens andel har minskat markant – med 20 procentenheter sedan år 1999 – medan de flesta övriga brott har ökat sina andelar. Brott mot person (kap. 3–7 brottsbalken) och skadegörelsebrott ökade sina andelar med 4 respektive 5 *procentenheter*. Både anmälda bedrägeribrott (inklusive bidragsbrotten) och narkotikabrott ökade med 3 procentenheter och brott mot trafikbrottslagen ökade med 2 procentenheter under perioden 1999–2008. De senare två brottskategorierna påverkas av olika kontroll- och spaningsinsatser.

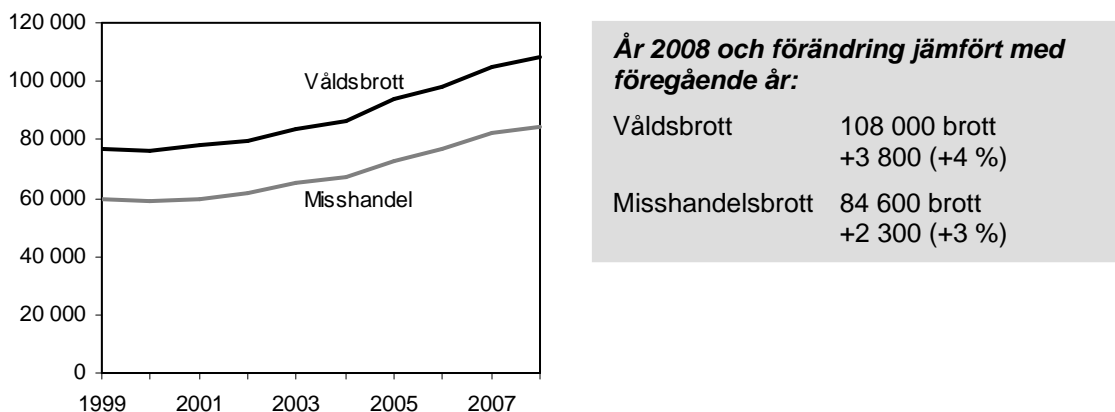
År 2008 jämfört med år 1999:

Stöldbrott	-20 procentenheter
Brott mot person	+ 4 "
Skadegörelsebrott	+ 5 "
Bedrägeribrott	+ 3 "
Trafikbrott	+ 2 "
Narkotikabrott	+ 3 "
Övriga brott	+ 3 "

Figur 2. Brottskategorier i procent av det totala antalet anmälda brott, år 2008 (1 378 854 brott).

Utvecklingen av anmälda våldsbrott, hot och ofredande m.m.

Antalet anmälda våldsbrott, som här representeras av mord, dråp, misshandel, våldtäkt, fridskränkning, kvinnofridskränkning, rån och våld mot tjänsteman, ökade med 4 procent under år 2008 jämfört med föregående år. Totalt anmäldes drygt 108 000 våldsbrott under år 2008, vilket motsvarar 8 procent av samtliga anmälda brott. Större delen (nästan 80 procent) av våldsbrotten utgörs av misshandel, som har ökat med drygt 40 procent under den senaste tioårsperioden.

Figur 3. Antal anmälda våldsbrott och misshandelsbrott, åren 1999–2008.

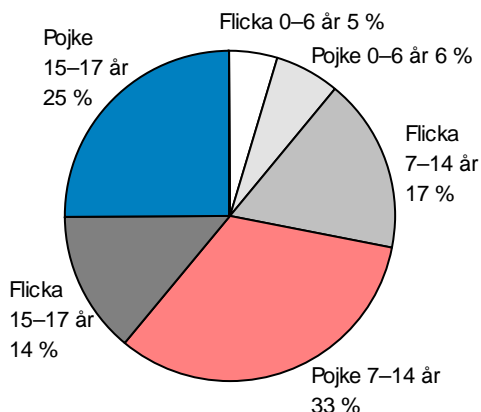
Misshandel

Antalet anmälda misshandelsbrott, som är det vanligaste våldsbrottet, fortsatte att öka under år 2008. Totalt anmäldes cirka 84 600 misshandelsbrott, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med år 2007. Antalet *misshandelsbrott mot kvinna 15 år eller äldre* ökade med 5 procent till cirka 28 300. Dessutom gjordes cirka 2 730 anmälningar om grov kvinnofridskränkning under år 2008, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med år 2007. Cirka 45 800 *misshandelsbrott mot man* anmäldes under år 2008, vilket är en oförändrad nivå jämfört med år 2007.

Antalet anmälda *misshandelsbrott mot barn* i åldern 0–6 år ökade med 23 procent till cirka 1 900 anmälda brott under år 2008. Den stora procentuella ökningen kan inte härledas till någon enskilda region eller något enskilda tillfälle. Antalet anmälda misshandelsbrott mot barn i åldern 7–14 år var 8 550, en ökning med 6 procent jämfört med år 2007. Misshandelsbrotten mot barn i åldern 7–14 år anmäls i hög grad av skolan, vilket slår igenom i statistiken på så sätt att färre brott anmäls under sommaren än under terminerna. Denna tendens finns inte för anmälda misshandelsbrott mot barn i åldern 0–6 år.

De anmälda misshandelsbrotten mot såväl män som kvinnor och barn har, med något undantag, ökat kontinuerligt under de senaste tio åren och är i dag 41 procent fler än år 1999. Misshandel är en av de brottstyper där statistiken delvis har påverkats av förändringar i benägenheten att anmäla brott.

Under det senaste året har statistiken kompletterats med särredovisning av ålder och kön för de misshandelsbrott där offren är barn och ungdomar. Här redovisas de första årsvisa resultaten av denna indelning. Under år 2008 anmäldes cirka 17 200 misshandelsbrott mot barn i åldern 0–17 år. Det motsvarar 20 procent av alla anmälda misshandelsbrott. Av dessa riktades cirka 6 100 (36 procent) mot flickor och cirka 11 100 (64 procent) mot pojkar. Cirka 11 procent avsåg misshandel av barn i åldern 0–6 år, 50 procent barn i åldern 7–14 år och 39 procent barn i åldern 15–17 år.

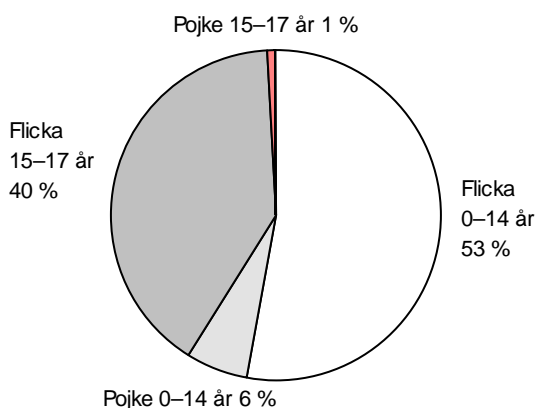

Figur 4. Anmälda misshandelsbrott mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda misshandelsbrott mot barn, år 2008 (17 193 brott).

Våldtäkt och andra sexualbrott

Under år 2008 anmäldes cirka 14 300 *sexualbrott*, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med år 2007. De största ökningarna uppvisar brotten *våldtäkt*, som ökade med 15 procent till cirka 5 450 brott, och *sexuellt ofredande*, som ökade med 16 procent till cirka 7 230 anmälda brott. Anmälda våldtäkter mot barn under 15 år ökade med 17 procent till cirka 1 420 anmälda våldtäkter.

Liksom för misshandelsbrotten har statistiken under det senaste året kompletterats med en särredovisning av ålder och kön på offren för sexualbrott. Totalt anmäldes cirka 2 420 våldtäkter mot barn i åldern 0–17 år. I cirka 7 procent av dessa våldtäkter var offren pojkar. De var högst representerade i åldersgruppen 0–14 år (10 procent) och lägst representerade i åldersgruppen 15–17 år (2 procent). Bland de vuxna offren var 97 procent kvinnor och 3 procent män.

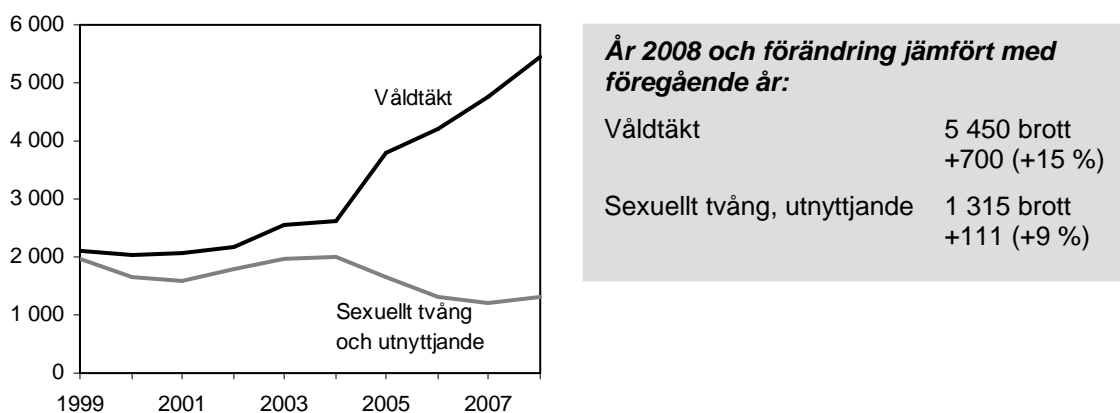

Figur 5. Anmälda våldtäkter mot barn 0–17 år i procent av det totala antalet anmälda våldtäkter mot barn, år 2008 (2 416 brott).

Antalet anmälda brott om sexuellt tvång/utnyttjande ökade med 9 procent jämfört med år 2007. Både denna brottskategori och sexuellt ofredande minskade under år 2007.

De anmälda våldtäkterna har årligen ökat mer eller mindre under de senaste tio åren. Ökningen har varit speciellt kraftig sedan ny sexualbrottslagstiftning trädde i kraft den 1 april 2005. Den innebär att en del gärningar, som tidigare rubricerats som sexuellt utnyttjande nu rubriceras som våldtäkt, vilket styrks av att antalet anmälda brott

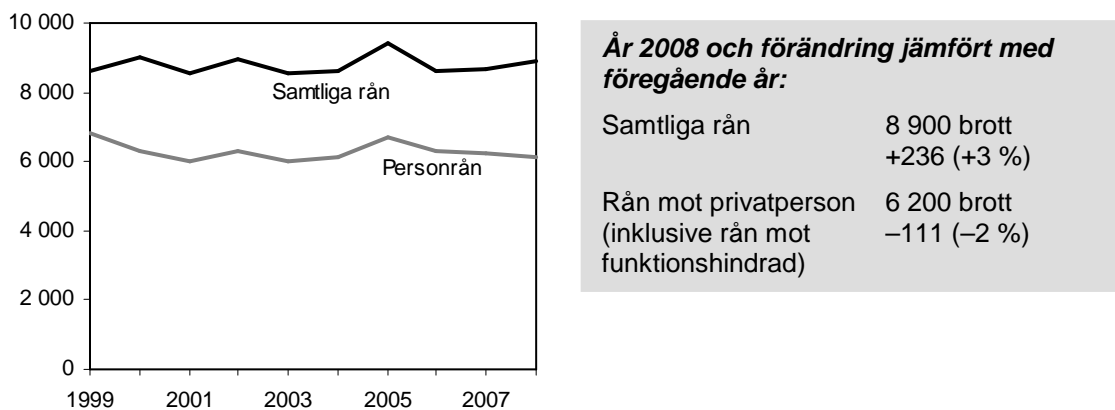
avseende sexuellt tvång och utnyttjande minskat sedan lagändringen. Minskningen är dock inte lika kraftig som ökningen av antalet anmälda våldtäkter. Det ska här nämnas att antalet anmälda våldtäkter ibland påverkas av enskilda anmälningar som innehåller en serie brott mot ett och samma brottsoffer.

Figur 6. Antal anmälda våldtäkter och sexuellt tvång och utnyttjande, åren 1999–2008.

Rån

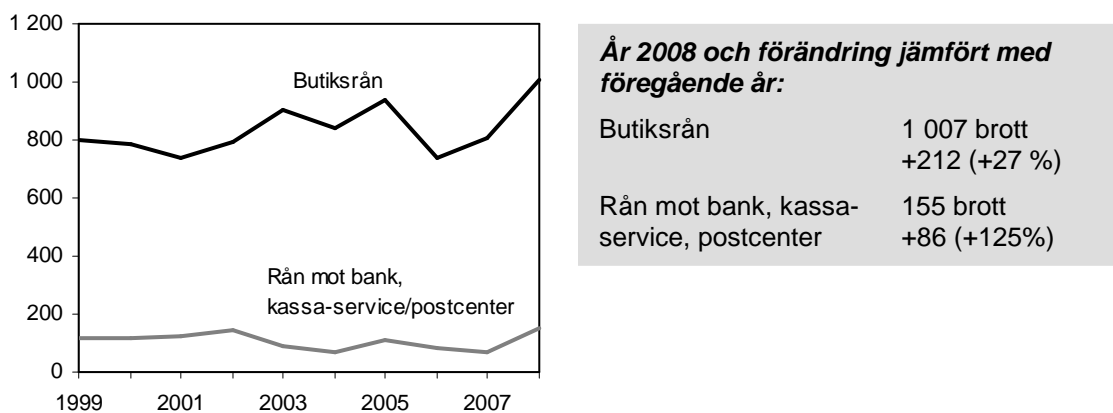
Antalet anmälda rån ökade under år 2008 med 3 procent jämfört med föregående år. Totalt anmäldes cirka 8 900 rån, varav cirka 6 200 var rån mot privatpersoner (*personrån*), inklusive rån mot funktionshindrade. Rån mot privatpersoner är den vanligaste råntypen bland anmälda rån. De minskade med 2 procent jämfört med år 2007. Både antalet anmälda rån totalt och personrån ligger inom ramen för de upp- och nedgångar kring en stabil nivå som förekommit sedan år 2000. Sedan år 1999 har de anmälda rånen legat på en nivå mellan 8 550 och 9 400 brott per år. De anmälda personrånen, som utgör cirka 70 procent av de anmälda rånen, har haft en likartad utveckling, men på en lägre nivå.

Figur 7. Antal anmälda rån, åren 1999–2008.

Antalet anmälda rån av övriga kategorier är betydligt färre, men grövre genom att det relativt sett är vanligare att skjutvapen används. Bland dessa övriga kategorier återfinns *butiksrånen*, som under år 2008 ökade med 27 procent (till cirka 1 010 rån) jämfört med året innan. Antalet anmälda butiksrån är 26 procent fler än för tio år sedan och har nu nått den högsta noteringen sedan statistiken började föras. Under år 2008 anmäldes 155 rån mot *bank och kassaservice/postcenter* (tidigare benämnt posten), vilket är mer än en fördubbling jämfört med föregående år. Antalet anmälningar av den här typen av rån har varierat mycket från ett år till ett annat. Årets nivå är den högsta som noterats under de

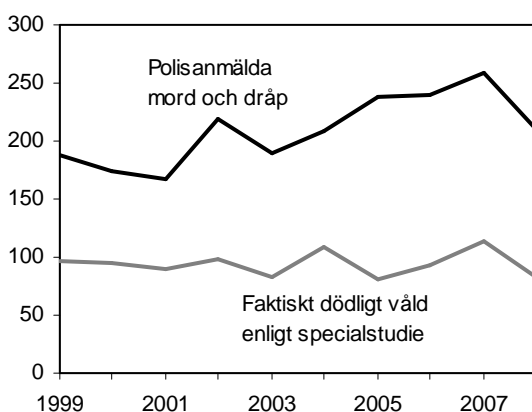
senaste tio åren. De anmälda rånen mot *värde transporter* ökade med 17 brott till 58 anmälda brott under år 2008. Även antalet sådana anmälningar har varierat mellan 40 och 60 rånen per år under 2000-talet. De anmälda *taxirånen* ökade med 9 brott till 86 anmälda brott under år 2008.

Figur 8. Antal anmälda butiksrån och bankrån, åren 1999–2008.

Dödligt våld

Under år 2008 anmäldes 208 brott som avsåg mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, vilket är en minskning med 50 brott jämfört med motsvarande period föregående år. I denna siffra ingår även det dödliga våld som begås utomlands, men som anmäls och registreras i Sverige.

Figur 9. Antal anmälda mord och dråp och misshandel med dödlig utgång, åren 1999–2008.

Det är känt att antalet anmälda brott som avser fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, ger en överskattad bild av det faktiska antalet brott. Statistiken visar främst antalet händelser med dödlig utgång som behöver utredas för att bedöma om ett mord eller dråp kan ha begåtts. Många anmälda brott har efter utredning visat sig vara till exempel självmord, olycka eller naturlig död. Statistiken kan också innehålla brister, framför allt i form av att fler än en polisanmälan upprättats för ett och samma misstänkta fall av dödligt våld.

Analysen av anmälda mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång har visat att mer än hälften av de anmälda brotten är något annat än dödligt våld. Det faktiska antalet fall av dödligt våld i Sverige har sedan år 1990 legat på runt 100 per år. Analysen för år 2008 visar att antalet brott som avser dödligt våld i Sverige var 80. Av dessa hade 74 brott

registrerats som mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång och 6 brott som vållande till annans död.

För 17 anmälda brott var det vid tiden för studien oklart om det var brott eller inte. Av dessa hade 7 begåtts utomlands under år 2008 eller tidigare, men har anmälts av någon som är bosatt i Sverige. För 115 av de brott som anmälts som mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång visade studien att det inte var dödligt våld. Av dessa var 33 försök eller förberedelse till dödligt våld, 12 var dubbelregistreringar och i resterande 70 fall visade brottsutredningarna att det inte förekommit någon brottslig gärning. Anmälan kunde till exempel avse en person som avlidit genom förgiftning, självmord, olycka eller naturlig död.

Dödligt våld som anmälts i Sverige	År						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Faktiska fall av dödligt våld begånget i Sverige*	99	83	109	81	93	114	80
Oklart om brott föreligger	29	15	12	46	27	20	17
Anmälda brott som begåtts utomlands	24	6	5	38	24	12	7
Brott ej styrkt	5	9	7	8	3	8	5
Förundersökning pågår vid tidpunkten för studien**	-	-	-	-	-	-	5
Dödligt våld föreligger inte	109	105	99	117	123	130	115
Försök, förberedelse eller stämpling till mord	20	26	30	30	29	27	33
Dubblettanmälan	28	13	15	19	15	9	12
Övrigt eller okänd orsak, dock ej brott	61	66	54	68	79	94	70
Anmälda brott***.	237	203	220	244	243	264	212

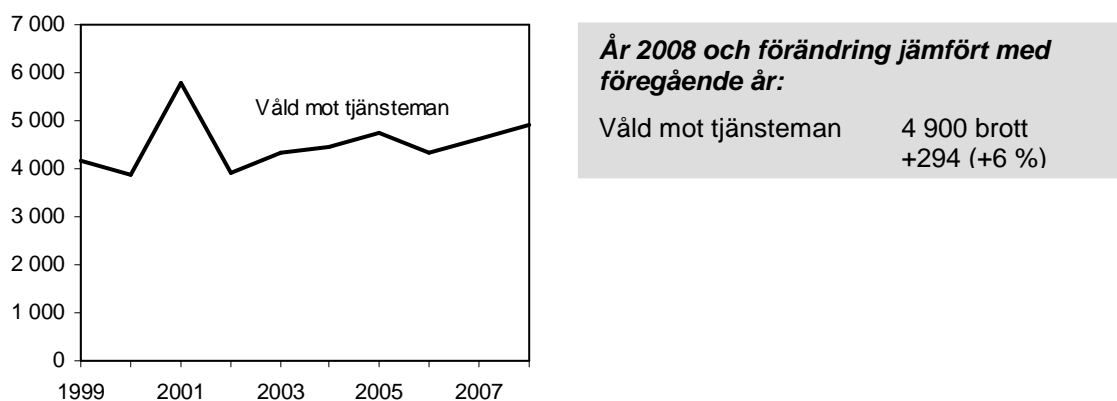
*Inklusive *barnadråp* och brott som har anmälts som *vållande till annans död*, men som visat sig vara dödligt våld.

**Uppgifterna kommer att uppdateras när förundersökning är klar.

***Anmälda som *fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång, barnadråp* samt brott som anmälts som *vållande till annans död*, men som visat sig vara faktiskt dödligt våld. Uppgifter som avser tidigare år (från och med år 2002) uppdateras kontinuerligt, det vill säga när nya fakta om brotten kommer fram.

Våld mot tjänsteman

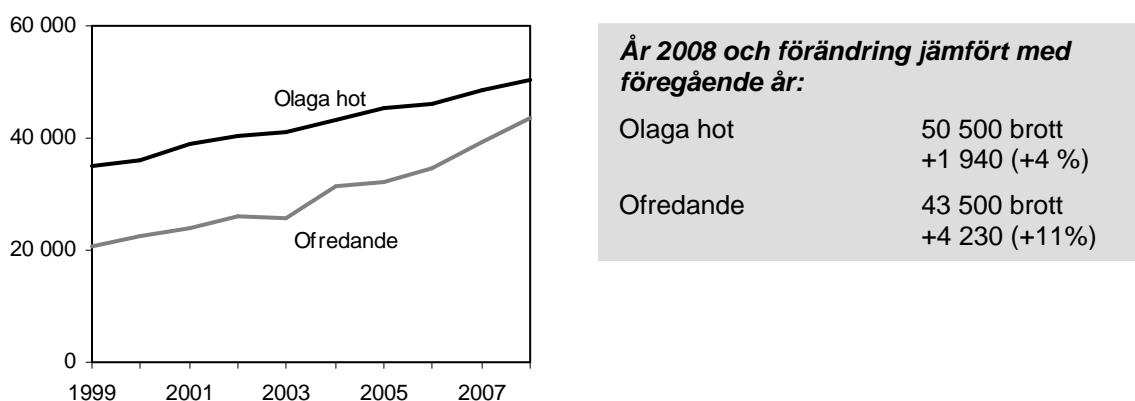
År 2008 anmäldes cirka 4 900 våldsbrott mot tjänsteman (polis, ordningsvakt m.fl.). Det är en ökning med 6 procent jämfört med föregående år. Denna ökning är en fortsättning på den svagt uppåtgående trend som pågått under den senaste 10-årsperioden. En tillfällig större ökning år 2001 kan förklaras med oroligheterna i samband med ett EU-toppmöte i Göteborg detta år.

Figur 10. Antal anmälda våldsbrott mot tjänsteman, åren 1999–2008.

Olaga hot och ofredande

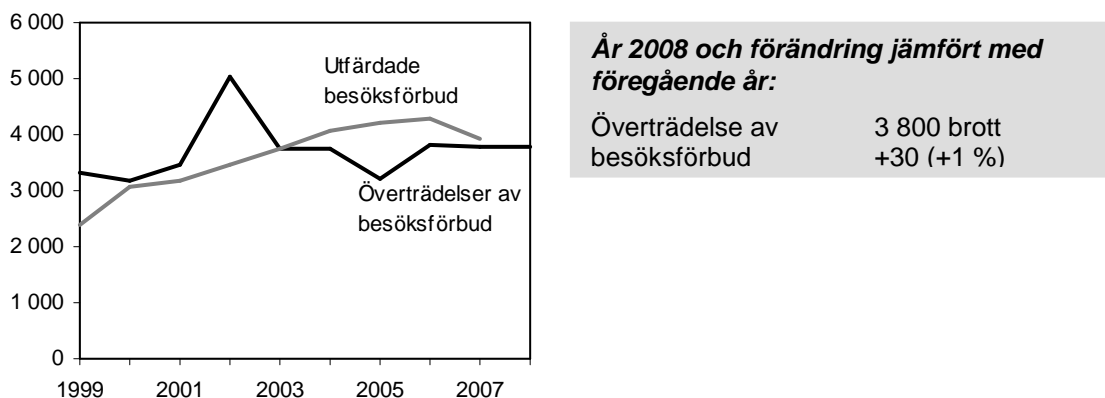
Cirka 50 500 olaga hot och 43 500 ofredanden anmäldes under år 2008, vilket är en fortsatt ökning med 4 respektive 11 procent jämfört med år 2007. Procentuellt sett var ökningen särskilt stor för olaga hot och ofredande mot person under 18 år. Dessa brott svarade för 12 respektive 10 procent av samtliga anmälda olaga hot och ofredanden och ökade med 13 respektive 23 procent. Ökningen är spridd över flera län. Liksom för misshandel mot ungdomar i åldern 7–14 år minskar anmälningarna av olaga hot och ofredande mot personer under 18 år under sommarmånaderna, vilket kan förklaras av att en del av dessa brott anmäls av skolan under skoltid. För både olaga hot och ofredande har anmälningarna ökat närmast kontinuerligt under de senaste tio åren.

Figur 11. Antal anmälda olaga hot och ofredanden, åren 1999–2008.

Överträdelse av besöksförbud

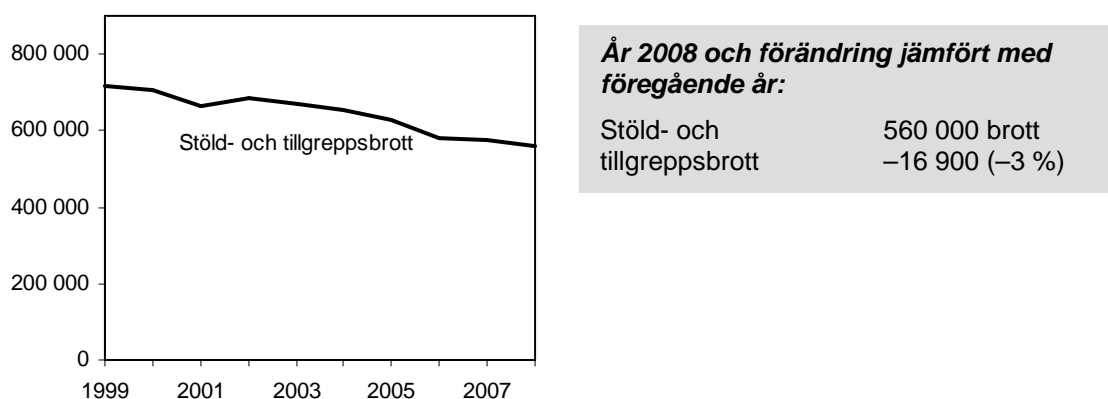
Under år 2008 anmäldes 3 800 överträdelser av besöksförbud, vilket är en ökning med 1 procent sedan föregående år. Både antalet utfärdade besöksförbud och antalet anmälda överträdelser ökade i början av 2000-talet. Sedan dess har antalet anmälda överträdelser minskat något.

Figur 12. Antal anmälda överträdelse av besöksförbud, åren 1999–2008.

Utvecklingen av anmälda stöld- och tillgreppsbrott

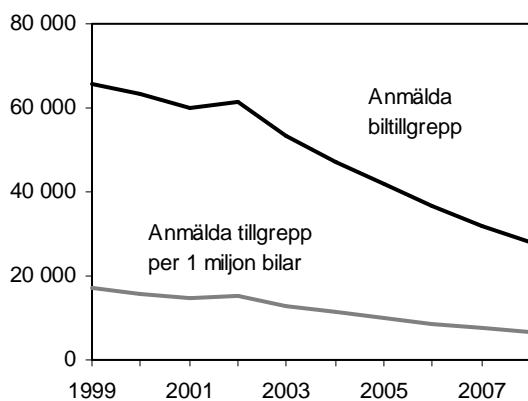
De anmälda stöld- och tillgreppsbrotten (kap. 8 brottsbalken), som utgör drygt 40 procent av de anmälda brotten, minskade med 3 procent under år 2008 jämfört med år 2007. Totalt anmäldes cirka 560 000 tillgrepps- och stöldbrott. De största minskningarna återfinns bland bilbrott (stöld ur och från motordrivna fordon och biltillgrepp), fickstöld, cykelstöld och inbrott i kontorslokaler. Däremot ökade anmälningar av inbrott i bostad. De anmälda stöldbrotten har minskat under den senaste tioårsperioden och ligger nu på en nivå som är cirka 22 procent lägre än år 1999.

Figur 13. Antal anmälda stöld- och tillgreppsbrott, åren 1999–2008.

Bilbrott

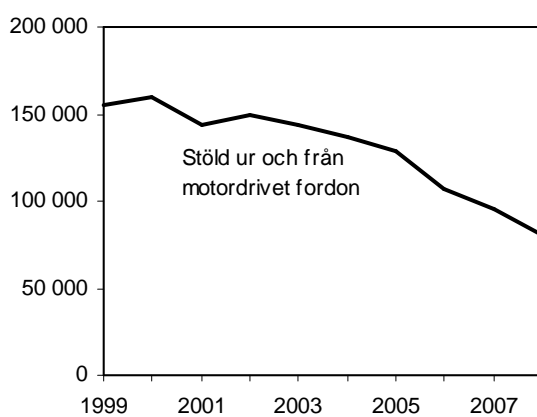
Under år 2008 var cirka 108 000 eller knappt 20 procent av alla stöld- och tillgreppsbrott bilrelaterade. De anmälda bilbrotten (biltillgrepp och stöld ur och från motorfordon) minskade med 19 300 brott (15 procent) under år 2008 jämfört med året innan. Totalt anmäldes 27 900 biltillgrepp och drygt 79 900 stölder ur och från motordrivna fordon under år 2008. Sedan år 1999 har antalet biltillgrepp minskat med 58 procent, medan antalet stölder ur och från motorfordon har minskat med cirka 48 procent.

År 2008 och förändring jämfört med föregående år:

Biltillgrepp	27 900 brott
	-4 080 (-13 %)

Figur 14. Antal anmälda biltillgrepp och antal anmälda biltillgrepp per 1 miljon bilar i trafik, åren 1999–2008.

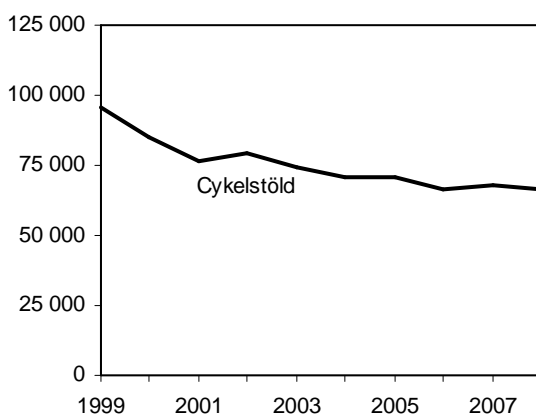
År 2008 och förändring jämfört med föregående år:

Stöld ur och från motordrivet fordon	79 900 brott
	-15 200 (-16 %)

Figur 15. Antal anmälda stölder ur och från motordrivet fordon, åren 1999–2008.

Cykelstöld

Under år 2008 anmäldes cirka 66 300 cykelstölder, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med föregående år. Under år 2007 ökade de anmälda cykelstölderna något. Uppgången ligger dock inom ramen för en nedåtgående trend, som under senare år planat ut.

År 2008 och förändring jämfört med föregående år:

Cykelstölder	66 300 brott
	-1 270 (-2 %)

Figur 16. Antal anmälda cykelstölder, åren 1999–2008.

Bostadsinbrott och andra inbrottsstölder

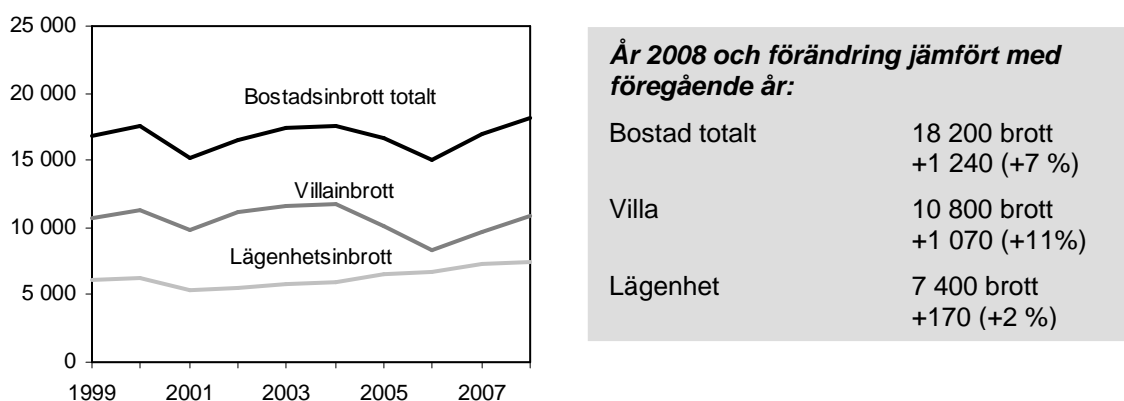
De anmälda inbrottsstölderna, förutom bostadsinbrotten, har haft en nedåtgående trend alltsedan början av 1990-talet. De fortsatte att minska under år 2008. Då anmäldes cirka 94 000 inbrottsstölder. Det är en minskning med 3 procent jämfört med år 2007. Den

största minskningen svarar inbrottsstölder i kontor för (-23 procent), men inbrotten i källare och på vind, i skola, fritidshem, butik och varuhus minskade också.

Ett undantag är bostadsinbrotten, som ökade med 7 procent under år 2008, då cirka 18 200 bostadsinbrott anmäldes. Villainbrotten ökade med 11 procent till cirka 10 800 och lägenhetsinbrotten med 2 procent till cirka 7 400. Den största antalsmässiga ökningen under år 2008 skedde i Stockholms, Skåne, Västmanlands och Jönköpings län. Dessa län svarade för drygt 80 procent av den totala ökningen i landet.

Under de senaste tio åren har det totala antalet anmälda bostadsinbrott fluktuerat. Svängningarna tyder dock inte på någon långsiktig trend. Lägenhetsinbrotten har däremot ökat nästan kontinuerligt under den senaste tioårsperioden. År 2008 anmäldes cirka 21 procent fler lägenhetsinbrott jämfört med år 1999. Antalet anmälda villainbrott ligger på samma nivå som för tio år sedan.

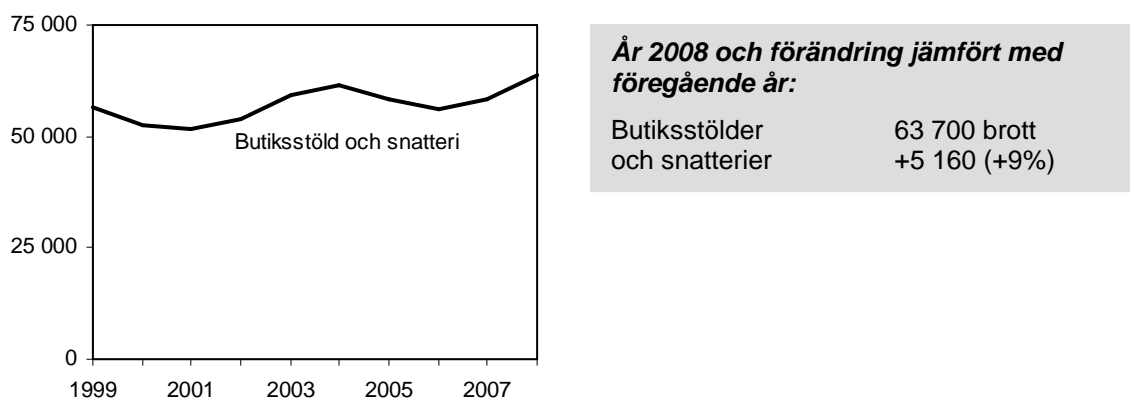
Jämfört med andra brottstyper har bostadsinbrotten av bland annat försäkringsmässiga skäl en liten dold brottslighet. Cirka 75 procent av alla bostadsinbrott anmäls enligt Brå:s brottsofferstudie Nationella trygghetsundersökningen, till polisen, varför statistiken relativt väl speglar den verkliga utvecklingen.

Figur 17. Antal anmälda bostadsinbrott, åren 1999–2008.

Butiksstöld/snatteri och fickstöld

Under år 2008 anmäldes cirka 63 700 butiksstölder och snatterier, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med år 2007. Ökningen ligger inom ramen för de årliga variationer som förekommit under de senaste tio åren. Antalet anmälda butiksstölder påverkas av butikers kontroller och policy för att anmäla brott.

Figur 18. Antal anmälda butiksstölder och snatterier, åren 1999–2008.

Cirka 38 600 fickstöder anmäldes under år 2008. Det är en minskning med 3 300 brott eller 8 procent jämfört med föregående år. Stockholms län och Västra Götalands län svarade för mer än hälften av denna minskning. Det är i de tre storstadslänen som de flesta fickstöldrarna anmäls. Antalet anmälda fickstöder ökade fram till år 2004, då 44 000 fickstöder anmäldes, men har därefter minskat.

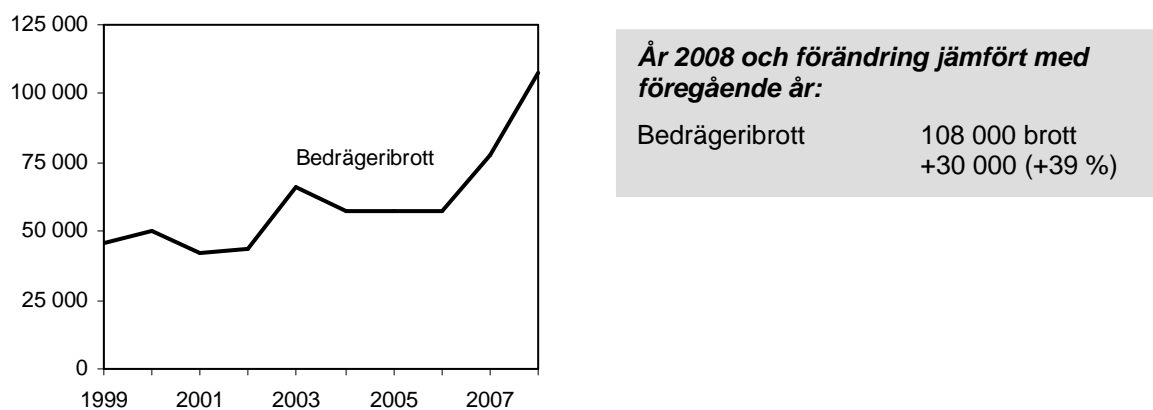
Utvecklingen av övriga anmälda brott

Bedrägeribrott

I denna redovisning omfattar bedrägeribrotten anmälda brott mot kapitel 9 i brottsbalken (BrB) och brott mot bidragsbrottslagen. Under år 2008 anmäldes cirka 108 000 bedrägeribrott, vilket är en ökning med cirka 30 000 brott (39 procent) jämfört med år 2007. Cirka 50 procent av ökningen kan hänföras till datorbedrägerier, bedrägerier med hjälp av Internet och kontokort och drygt 45 procent till bluffakturor och övriga inte specificerade bedrägerier.

Den 1 augusti 2007 började bidragsbrottslagen tillämpas för bedrägerier mot vissa statliga och kommunala myndigheter. Merparten av de anmälda bidragsbrotten avser brott mot Försäkringskassan – cirka 7 600 anmälda brott under år 2008. Under samma år anmäldes knappt 700 bidragsbrott mot kommunerna, knappt 900 mot arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen samt cirka 70 mot Premiepensionsmyndigheten, Centrala studiemedelsnämnden och Migrationsverket. Under år 2008 minskade bedrägerierna/bidragsbrotten mot Försäkringskassan med 6 procent eller cirka 460 brott jämfört med år 2007 (inklusive bedrägerier enligt kap. 9 brottsbalken mot Försäkringskassan som ägde rum före den 1 augusti 2007).

Under den senaste tioårsperioden har bedrägeribrotten, inklusive bidragsbrotten, ökat med 136 procent, vilket innebär att nivån nu är långt mer än dubbelt så hög som år 1999. Den största delen av ökningen har skett under de senaste två åren. År 2007 gjordes insatser för att upptäcka bidragsbrotten/bedrägerierna, vilket slog igenom i statistiken över anmälda bedrägerier mot Försäkringskassan. Tidigare har dock nivån för bedrägerier tidvis varit lika hög eller högre. Det hänger samman med att bedrägeri är ett typiskt seriebrott där en enda bedragare kan ge upphov till tusentals anmälda brott under en kort period. Bedrägerierna kan därför uppvisa stora skillnader i statistiken från år till år.

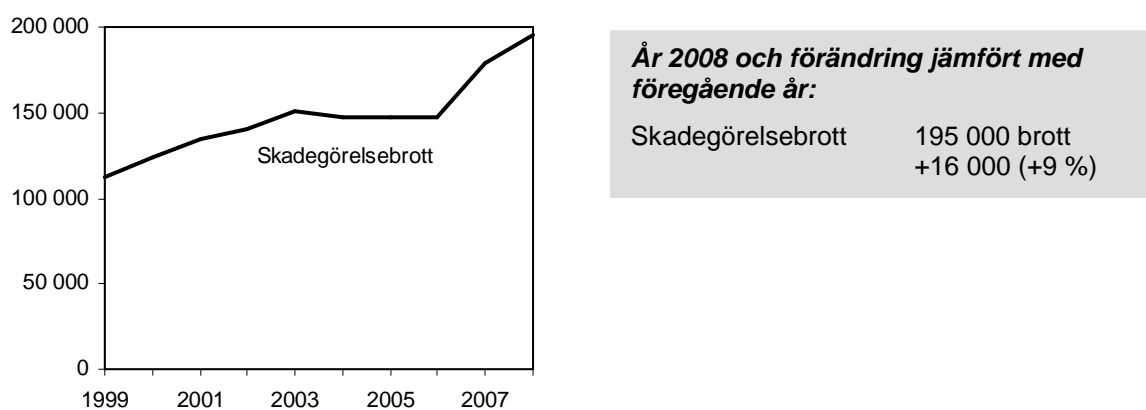

Figur 19. Antal anmälda bedrägeribrott (inklusive bidragsbrott), åren 1999–2008.

Skadegörelsebrott

Under år 2008 ökade de anmälda skadegörelsebrotten med 9 procent till cirka 195 000 brott. Ökningen med 16 000 brott motsvarar 22 procent av ökningen av samtliga anmälda brott under året. De anmälda skadegörelsebrotten har totalt sett ökat med 73 procent sedan år 1999. Den största delen av denna ökning har skett under de två senaste åren.

Skadegörelsebrotten ökade kraftigast under år 2007 och årets ökning är en fortsättning på denna utveckling. Alla typer av anmälda skadegörelsebrott ökade under år 2008. Mest ökade dock klotter mot kollektivtrafik – 35 procent fler brott anmäldes jämfört med föregående år, vilket är en ökning med cirka 6 500 brott. Det utgör 40 procent av den totala ökningen av skadegörelsebrotten. Klotter mot kollektivtrafik ökade mest i Stockholms län, som anmälde nästan 90 procent av landets klotterbrott mot kollektivtrafik. Övriga anmälda klotterbrott ökade med cirka 8 550 brott eller 25 procent jämfört med år 2007 och skadegörelse (annan än klotter) mot stat, kommun och landsting ökade med 6 procent, cirka 1 660 brott.

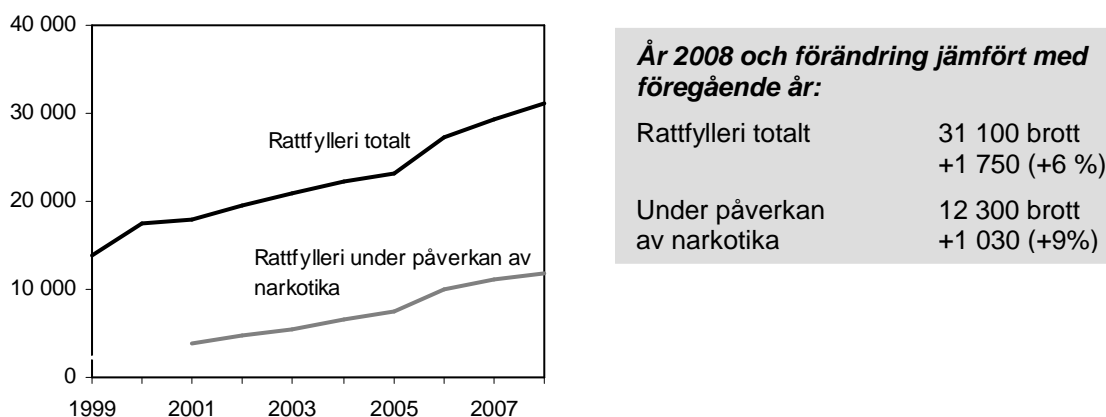

Figur 20. Antal anmälda skadegörelsebrott, åren 1999–2008.

Rattfylleribrott

Under år 2008 anmäldes cirka 31 100 rattfylleribrott, varav cirka 12 300 avsåg rattfylleri under påverkan av narkotika. Det är en fortsatt ökning av rattfylleribrott inklusive rattfylleri under påverkan av narkotika, med 6 procent jämfört med år 2007. Merparten av ökningen kan härledas till rattfylleri under påverkan av narkotika, som ökade med 9 procent. Rattfylleri på grund av alkohol eller grovt rattfylleri ökade med 723 brott (4 procent) jämfört med år 2007.

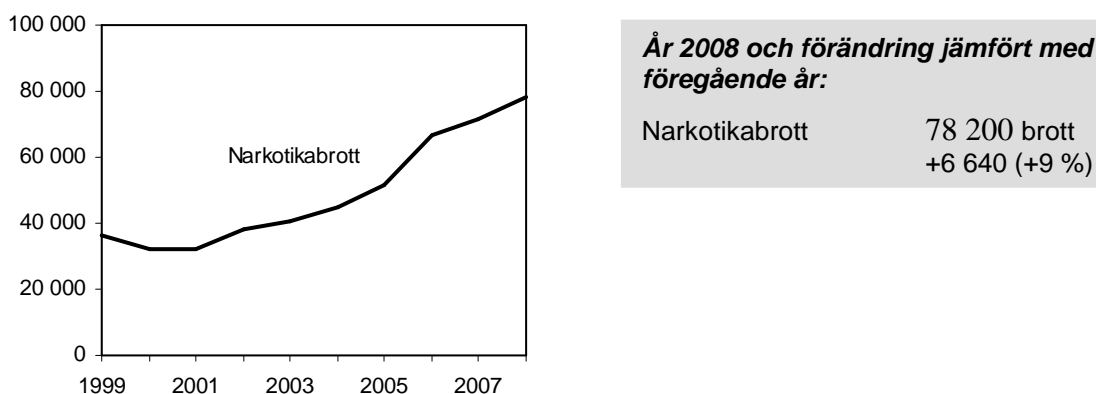
Anmälningarna om rattfylleribrott har ökat kontinuerligt under de senaste tio åren och är nu mer än dubbelt så många som år 1999. Rattfylleri tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott i stor utsträckning är ett resultat av polisens kontroll- och spaningsverksamhet. En trolig anledning till att de anmälda rattfylleribrotten ökat under det senaste årtiondet är att polisen i det närmaste fördubblat antalet slumpvisa alkohol- och drogtesterna under den perioden. En lagändring, som infördes år 1999, har sannolikt också påverkat ökningen av anmälda rattfylleribrott under påverkan av narkotika.

Figur 21. Antal anmälda rattfylleribrott, åren 1999–2008.

Narkotikabrott

Under år 2008 fortsatte antalet anmälda brott mot *narkotikastrafflagen* att öka. Totalt anmäldes cirka 78 200 brott, en ökning med 9 procent jämfört med år 2007. Under 1990-talet och fram till år 2001 pendlade antalet anmälda narkotikabrott kring en relativt konstant nivå. Därefter har anmälningarna ökat kraftigt. Narkotikabrott tillhör de brottskategorier där antalet anmälda brott påverkas av polisens spanings- och ingripandeverksamhet.

Figur 22. Antal anmälda narkotikabrott, åren 1999–2008.

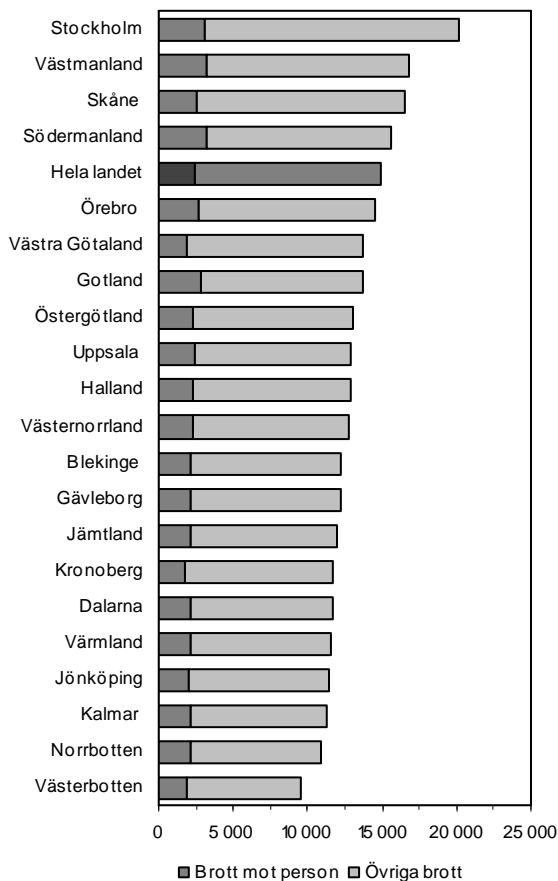
Regionala variationer

I relation till folkmängden anmäls flest brott i storstadsregionerna. I Stockholms län anmäldes under år 2008 cirka 20 200 brott per 100 000 invånare. Motsvarande siffra för Västerbottens län är 9 550 brott, eller mindre än hälften så många som i Stockholms län. Antalet anmälda brott per län är relativt stabilt över tiden. Under de senaste fem åren har till exempel Stockholms, Skåne och Västmanlands län legat högt, medan Västerbottens och Jönköpings län har legat relativt lågt.

Under år 2008 hade Södermanlands, Västmanlands och Stockholms län flest anmälda brott per 100 000 invånare då det gäller brott mot person. Stockholms, Skåne och Västmanlands län hade flest stöld- och tillgreppsbrott per 100 000 invånare. Fördelningen var nästan densamma som år 2007.

Vid kommunvisa jämförelser finns storstäderna Stockholm, Malmö och Göteborg bland de kommuner som redovisar högst antal anmälda brott per 100 000 invånare. Men även

kommuner med hög genomströmning av människor som inte är bofasta i kommunen, till exempel Sigtuna (internationell flygplats) och Helsingborg (färjetrafik), uppvisar höga antal brott per 100 000 invånare i befolkningen. I storstäderna redovisas av samma skäl det högsta antalet anmälda brott i stadskärnorna, som Norrmalms stadsdel i Stockholm och Centrum i Göteborg och Malmö.

Figur 23. Antal anmälda brott per 100 000 invånare, länsvis, år 2008.

Statistikens innehåll

Anmälda brott

I den officiella statistiken över anmälda brott redovisas brott som anmälts till och registrerats av polis, tull, åklagare eller Ekobrottsmyndigheten i Sverige under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före registreringstillfället och behöver inte ha upptäckts det år eller den månad som redovisningen avser. De flesta av de anmälda brotten har skett i Sverige, men för 1–2 procent av dem ligger brottsplatsen utomlands.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som efter utredning visar sig inte vara brott, eller där brott inte kan styrkas. Detta är särskilt viktigt att komma ihåg vid jämförelser med annan kriminalstatistik och vid internationella jämförelser, där man ofta har en snävare definition av begreppet brott. Då det gäller till exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med dödsorsaksstatistiken och annan forskning visat sig att det faktiska antalet personer som avlidit som en följd av dödligt våld under de senaste åren varit mellan 34 och 50 procent av det antal anmälda brott som redovisas i kriminalstatistiken.

För brott som anmälts till och registreras av Tullverket (huvudsakligen smugglingsbrott) redovisas endast uppgifter om brott där det finns en skäligen misstänkt person. Statistiken över anmälda brott innehåller enbart de tullärenden som överlämnas till åklagaren. Många av de ärenden som tullen lägger ner kommer således inte med i statistiken.

Statistiken över antalet anmälda brott ger en allmän beskrivning av den anmälda brottslighetens nivå, utveckling, struktur och regionala fördelning i Sverige per år och månad. Den används främst för att följa upp, bedöma, planera och utveckla rättsväsendets verksamheter samt för att belysa brottsligheten i olika avseenden, såväl i ett nationellt perspektiv som på regional och lokal nivå. Oftast är det utvecklingen av den faktiska brottsligheten som är intressant. Statistiken visar dock endast en del av denna verklighet, nämligen den del som kommer till polisens och andra registrerande myndigheters kännedom. En utförligare beskrivning av hur statistiken ska tolkas ges i rapporten *Konsten att läsa statistik om brottslighet* (Rapport 2006:1) som finns på Brå:s webbplats, www.bra.se.

Kategorisering av brott

Brottsredovisningen omfattar brott mot brottsbalken (BrB)³, brott mot trafikbrottslagen (TBL), brott mot narkotikastrafflagen (NSL) och brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar för vilka fängelse ingår i straffskalan. Försök, förberedelse och stämpling⁴ till brott redovisas i allmänhet som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas separat enbart för mord och dråp, våldtäkter, biltillgrepp och bostadsinbrott. I samband med att ett brott registreras hos polisen kategoriseras brotten i enlighet med regler som utfärdas av Brå i samråd med Rikspolisstyrelsen (RPS) och Åklagarmyndigheten (ÅM). Kategoriseringen, som bygger på brottskoder, utgår från gällande lagstiftning och görs

³ Följande brott ingår dock inte: vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (16 kap. 16 §).

⁴ Med stämpling (enligt 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan planerar att utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

utifrån den information som finns om brottet vid anmälningstillfället. Kategoriseringen kan även grunda sig på uppgifter om till exempel offer, brottsplats och gärningspersonens tillvägagångssätt.

Hur antalet brott beräknas för de enskilda brottstyperna framgår av publikationen Kodning av brott som finns på Brå:s webbplats, www.bra.se. Huvudprincipen är att varje gång ett visst lagrum överträtts ska det räknas som ett brott.

Regional fördelning

Statistiken över anmälda brott redovisas för hela landet och per län, vanligtvis där brotten anmäls samt per kommun där brottet är begånget. Vissa brott kan sakna uppgift om kommun och då redovisas brotten bara på län. Från och med år 1998 sammanfaller den geografiska länsindelningen med polismyndigheternas verksamhetsområden.

Insamling och bearbetning

Statistiken över anmälda brott grundar sig på de uppgifter som polis och åklagare registrerar i sina ärenderegistreringssystem.

När ett brott kommer till polisens kännedom upprättas en brottsanmälan, som läggs in i det lokala ärendehanteringssystemet (RAR). Den lokala polismyndigheten skickar sedan uppgifterna till Rikspolisstyrelsen (RPS), som levererar uppgifterna veckovis till Brå. Dessutom levereras vissa uppgifter från åklagarnas och tullens ärendesystem till Brå. Hos Brå granskas och bearbetas uppgifterna innan de sammanställs till statistik.

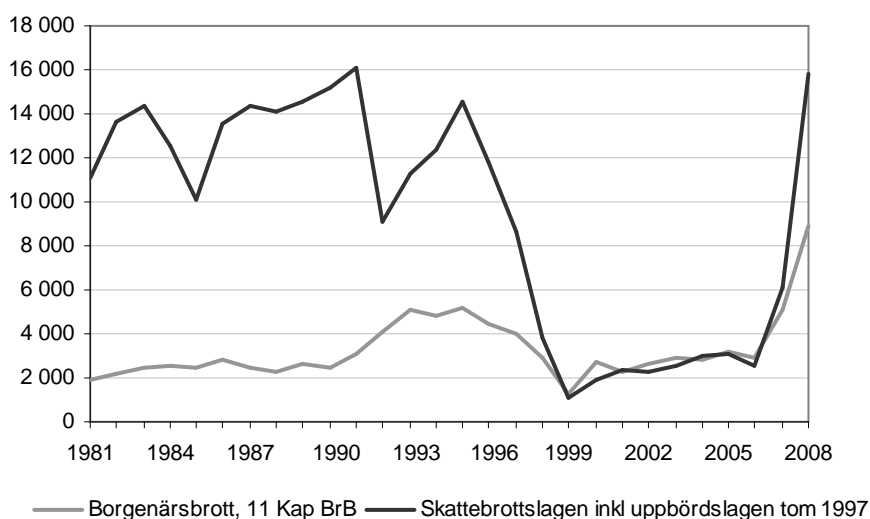
Brå publiceras statistik över anmälda brott månadsvis, kvartalsvis och årsvis.

Jämförelser över tid

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistikrutinerna för anmälda brott har ändrats vid flera tillfällen, till exempel genom ny insamlingsteknik eller nya redovisningssätt. Detta och förändringar i lagstiftningen har på olika sätt påverkat statistikens jämförbarhet. Nedan följer en sammanställning av några förändringar sedan år 1965 som i större eller mindre grad har påverkat statistiken över anmälda brott. Det finns även andra faktorer som påverkar jämförbarheten och tolkningen av statistiken. De beskrivs bland annat i Brå-rapporten *Konsten att läsa statistik om brottslighet*.

År 2008 redovisades betydligt fler anmälda skatte- och borgenärsbrott än tidigare år. Mellan år 1998 och fram till första halvåret 2007 har antalet anmälda brott för dessa brottskategorier underskattats. Under den perioden har Brå endast fått information om anmälda brott från Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten i de fall där det fanns en skäligen misstänkt person. Underskattningen beror på begränsningar i ärendehanteringssystemen. Under år 2007 implementerade Åklagarmyndigheten ett nytt ärende hanteringssystem (Cåbra) som även används av Ekobrottsmyndigheten. Efter införandet av det nya ärendehanteringssystemet får Brå även information om anmälda skatte- och borgenärsbrott där det inte fanns någon misstänkt person eller där misstanken var av lägre grad än skäligen. Under år 2007 kunde man också i statistiken se en relativt stor ökning av antalet anmälda ekobrott, vilket är en förväntad effekt av systemskiftet. Antalet anmälda brott var år 2008 på ungefär motsvarande nivå som innan år 1998. Brå kan nu redovisa samma typ av information när det gäller anmälda skatte- och borgenärsbrott som innan år 1998 (se figur A). Följaktligen är statistiken över anmälda skatte- och borgenärsbrott år 2007 och 2008

ej jämförbar med åren 1998–2006.

Figur A. Antal anmälda skatte- och borgenärsbrott, åren 1981–2008.

Ytterligare faktorer, förutom att det faktiska antalet kan ha ökat, som delvis har påverkat antalet anmälda skatte- och borgenärsbrott är en förändring i registreringen och antalsräkningen av dessa brott. Under andra halvåret 2007, då det nya ärendehanteringssystemet var implementerat, uppmärksammades registreringen och antalsräkningen av Ekobrottsmyndigheten. Det innebär att man i många fall registrerade ett brott för varje deklaration eller räkenskapsår där man tidigare hade registrerat ett brott oavsett antal deklarationer eller ett brott per bolag oavsett hur många räkenskapsår som omfattades. Detta är i enlighet med anvisningarna Kodning av brott som finns publicerade på www.bra.se. Under år 2008 har man även underlättat för användarna i ärendehanteringssystemet när det gäller registrering och redigering en större mängd brott.

Under år 2007 införde Åklagarmyndigheten successivt ett nytt ärendesystem (Cåbra) som ersatt åklagarnas tidigare ärendesystem (Brådis och Envis). Systemomläggningen påbörjades i februari år 2007 och skedde successivt i olika åklagarkammare fram till juni år 2007. Uppgifter från både de gamla och det nya systemet ligger till grund för statistiken över anmälda brott för år 2007. Förbättringar i statistiken över anmälda brott 2007 som avser vissa brottstyper har kunnat genomföras eftersom systemomläggningen har inneburit att åklagaren numera förutom misstankar även hanterar brott där det inte finns en misstänkt person. Denna systemomläggning har påverkat statistiken över anmälda brott för åren 2007 och 2008 och därmed jämförbarheten med tidigare år. Analyser av statistiken tyder dock på att systemomläggningen generellt sett endast påverkat statistiken i marginell omfattning förutom för vissa typer av anmälda brott där förbättringen av statistiken gjorts (se nedan). (Mer utförlig information om statistikomläggningen kan beställas från Brå:s statistikenhet.)

Förbättringen i statistiken över anmälda brott till följd av systemomläggningen berör brott som vanligtvis anmäls direkt till åklagaren, såsom skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott (kap. 11 brottsbalken). Ändringen innebär att även brott som saknar misstänkt person efter systemomläggningen levereras till Brå. Samtliga anmälda brott

i dessa kategorier ingår därmed i statistiken från och med år 2007, till skillnad från tidigare år då endast anmälda brott av den här typen där det fanns en skäligen misstakt person redovisades. Detta har medfört att det från och med år 2007 redovisas betydligt fler anmälda skattebrott, miljöbrott och borgenärsbrott jämfört med föregående år. Tidigare år har alltså antalet anmälda brott för dessa brottskategorier underskattats. För närvarande utreds i hur stor omfattning statistiken har påverkats.

I statistiken över anmälda brott har ett mindre fel upptäckts som berör vissa typer av skattebrott åren 2005–2006 och brott avseende föreningar från fartyg för åren 2002–2006. Detta gör att dessa brott underskattas något under dessa år.

Under år 2007 införde polisen möjligheten att anmäla vissa brott via Internet. Det har medfört att många brott, speciellt cykelstöld i Stockholms, Södermanlands och Gotlands län, inte har kunnat knytas till en viss kommun utan har rapporterats under okänd kommun i respektive län.

Vid slutet av år 1999 påbörjades en större omläggning hos Rikspolisstyrelsen av de system som levererar uppgifter till statistiken. Med anledning av denna har Brå gjort stora omläggningar av sitt statistiksystem och hämtar numera in uppgifter om anmälda brott direkt från polisens ärendesystem (RAR). Dessa omläggningar kan ha påverkat statistiken under åren 1999 och 2000. Bland annat kan trafikbrotten ha påverkats av omläggningen. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 1999* och *Kriminalstatistik 2000*.

Den brottskod som infördes år 1997 i polisens ärendesystem för de fall där brottstyp inte kan anges direkt vid anmälningstillfället, redovisades i statistiken till och med år 2002, men togs sedan bort. För mer information, se publikationerna *Kriminalstatistik 2003*, *Kriminalstatistik 2004* och *Kriminalstatistik 2005*.

Mellan åren 1994 och 1998 genomgick polismyndigheterna en omorganisation. De tidigare 118 myndigheterna slogs samman till 21 myndigheter som vardera omfattar ett län. Omorganisationen har medfört vissa problem med indataveranserna. Detta har i viss mån påverkat statistiken, särskilt när det gäller regionala uppgifter.

År 1994 övertog Brå ansvaret för den officiella kriminalstatistiken. Ansvaret för att även producera kriminalstatistiken övertogs av Brå i samband med bearbetningen av 1995 års statistik. Detta ansvar har tidigare legat hos Statistiska centralbyrån (SCB). Ett nytt produktionssystem med en relationsdatabas har byggts upp. Omläggningen har i praktiken gett små effekter på jämförbarheten över tid. En kontroll av antalet anmälda brott mellan de två produktionssystemen ger en skillnad på 0,15 procent. Statistiken över antalet uppkärade brott kan dock ha påverkats något mer. Någon motsvarande kontroll av storleksordningen har inte kunnat genomföras.

Under åren 1991–1995 infördes successivt en datoriserad anmälningsrutin vid polismyndigheterna – Rationell anmälningsrutin (RAR). En effekt av det är att det i kategorin fullbordade mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång nu registreras fler fall som egentligen inte är brott utan till exempel kan vara naturlig död, olyckshändelse eller överdos av narkotika, vilket leder till ett ökat antal registrerade brott. Jämförelser över tid för denna kategori är därför mycket osäkra.

En omläggning av datasystemet genomfördes år 1987.

År 1975 infördes nya regler för kodning och antalsräkning av brott samtidigt som ADB-systemet för statistiken förändrades i grunden. Det är inte klarlagt i vad mån dessa omläggningar påverkat jämförbarheten eller tillförlitligheten.

Från och med år 1965 ersätter brottsbalken den tidigare gällande strafflagen. De brott som anmälts under åren 1950–1964 har, i förekommande fall och så långt det varit möjligt, omrubricerats enligt den nya brottsbalkens terminologi.

När polisväsendet förstatligades år 1965 gjordes en genomgripande förändring av kriminalstatistiken. Diarieföringen gjordes enhetlig i polisdistriktet och ett nytt datoriserat system för statistikframställning infördes. Detta innebar bland annat att brottsredovisningen blev mer detaljerad, framför allt för förmögenhetsbrotten.

Kvalitetsstudier

Specialstudier om dödligt våld

För att kunna redovisa det faktiska antalet begångna brott avseende dödligt våld, har Brå gjort specialstudier av underlaget till statistiken sedan år 2002. Samtliga anmälda fall av fullbordade mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång samt vållande till annans död (exklusive de som inträffar i trafiken eller på arbetsplatser) har studerats. Avsikten med studierna var bland annat att fastställa om misstanken om brott kvarstår efter polisens utredning (slutredovisad förundersökning). De anmälda fallen av vållande till annans död kontrollerades för att ta reda på om det bland dessa gärningar fanns brott som var av den karaktären att de borde ha rubricerats som misshandel med dödlig utgång. Med dödligt våld avses fullbordade mord, dråp och misshandel med dödligt våld som korrekt registrerats som sådana eller felaktigt registrerats som vållande till annans död.

Specialstudie om ekobrott

År 2004 gjorde Brå en specialstudie för att undersöka skillnaden i antal mellan Brå:s statistik och Ekobrottsmyndighetens statistik avseende de anmälda ekobrotten. Slutsatsen blev att Brå:s statistik endast innehåller uppgifter om brott där det finns en koppling till en skäligen misstänkt person och att skattebrotten räknas på olika sätt. För mer information se Kvalitetsstudie om ekobrott, som finns att ladda ner från www.bra.se

Kvaliteten i brottskoder

Kvaliteten i brottskodningen kan många gånger vara svår eller omöjlig att kartlägga genom de befintliga kontroller som görs av Brå. Mot den bakgrunden har Brå inlett ett arbete med att studera kvaliteten i brottskodningen. En mindre studie har genomförts, men eftersom endast ett fåtal polismyndigheter ingick kan dessa inte representera samtliga polismyndigheter i landet.

Resultatet av studien visade bland annat att man måste vara mycket försiktig vid analyser av statistik på detaljnivå. Det gäller i synnerhet sådan information som försök till eller fullbordat brott, om brottet begåtts inomhus eller utomhus eller om brottet begåtts av en bekant person eller inte. Däremot kan bristerna vara konstanta över tid, varför de spelar mindre roll vid en tidsserieanalys.

Mars 2009

Brå ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

Brå:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, personer lagförda för brott, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på Brå:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt i de två publikationerna *Kriminalstatistik* och *Narkotikastatistik*.

Statistik över anmälda brott har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.